

Posamezna številka 1 Din, mesečno, če se sprejema list v uravi, naročnina 4 Din, na dom in po pošti dostavljen list 5 Din. - Celoletna naročnina je 50 Din, polletna 25 Din, četrtletna 13 Din. Cene inšertov po dogovoru

PONEDELJSKI SLOVENEK

Uredništvo: Kopitarjeva ul. št. 6/III
Telefon št. 2050 in 2996. — Rokopisi se ne vračajo

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6
Poštni ček, račun. Ljubljana 15.179.
Telefon št. 2549

Kdo zažiga francoske ladje?

Drugi francoski parnik v ognju - Preiskava o katastrofi „Atlantique“ - Pet zoglenelih trupel - Razburjenje v Parizu

Pariz, 8. januarja. tg. Komaj je bil pogasjen požar na „Atlantiku“, se zopet poroča o nesreči enega največjih francoskih oceanjskih parnikov „France“, ki naj se ne zamenja s parnikom „Ile de France“. Parnik „France“ je bil že več mesecev izven službe, veidran v pristanišču Le Havre. Dopolne je nenadoma izbruhnil požar v luksuznih kabinah. Požar je opazil tamkajšnji čuvaj in takoj alarmiral pristaniške in mestne gasilce, kateri so takoj prišli na pomoč. Gašenje je bilo zopet zelo težavno, ker se je požar širil z veliko hitric in je bilo vse v dimu. Po dveh urah pa se je le posrečilo pogasiti. Stvarna škoda je zelo velika, ljudje pa se niso ponesrečili. Razburjenje je bilo v Le Havru seveda zelo veliko, pa tudi v Parizu, kjer se je vest razširila v prvih popoldanskih urah. Občinstvo si sploh ne more misliti, da bi ti pogosti požari na ladjah bili zgolj slučaj. Zgoreli parnik „Atlantik“ so prepeljali k novemu pristaniškemu kolodvoru v Le Havru, kjer so ga preiskali. V ladi so našli pet trupel, od katerih so dve identifikirali. Lokalne oblasti so po burni razpravi na lastno pest odredile, da se parnik zavleče iz pristanišča, ker so se bali, da ne bi eksplozija na parniku poškodovala novih pristaniških naprav. Kapitan parnika pa je zagotovil, da eksplozija na parniku ni mogoča, nakar so parnik privlekli nazaj k obrežju v Le Havru. Sedaj črpa jo vodo iz parnika, da ga zdravijo zopet pokonci.

Le malo oseb je moglo priti na krov parnika, pri čemer je sedaj strašna stvar o opustošenju. Ni še znano, v kakšnem stanju so stroji ladje. Preiskava je sedaj samo dognala, da v kabini za brezžično postajo ogenj ni izbruhnil. Električna instalacija je bila dobavljena potom nemških reparacijskih stvarnih dobav. Radi tega so nastale govorice, da je Nemčija nalašč poslala slabo blago, proti čemur pa je nastopil trgovinski minister, ki je izjavil, da ni nobene zveze med poškodbo na parniku in med nemškimi dobavami.

Le Havre, 8. januarja. AA. Davi ob 3 je na prekoceanem parniku „France“, ki se nahaja v ladjedelnici, izbruhnil požar. Zaradi naglega nastopa posadke in mestnih gasilcev so požar že ob 5 pogasili. Človeških žrtev ali poškodb ni bilo. Ena kabina prvega razreda je poškodovana. Kaže, da je požar nastal zaradi kratkega stika.

Izjava poveljnika ladje

Pariz, 8. jan. Zgoreli parnik Atlantique je prispel v Cherbourg. Ko bodo popolnoma pogasili požar, ga bodo odpeljali v dok, kjer ga bodo skušali popraviti. Vsak dostop do parobroda je prepovedan. Komandant torpedovke Polux je izjavil, da ne more biti spora o lastniški pravici nad Atlantiqueom, ker so bili francoski mornarji prvi, ki so prispeli na gorečo ladjo, in sicer deset minut

pred Holanci. Ko so prišli na krov, so tudi takoj razobesili francosko zastavo. Poročnik Even, ki se je kot prvi približal goreči ladji in je bil pri tem poškodovan na nogi, da so mu jo morali amputirati, je bil odlikovan z redom za pomorske zasluge.

Pariz, 8. januarja. AA. Na trupu zgorlega parnika „Atlantik“ so našli pet zoglenelih človeških trupel.

Pariz, 8. januarja. AA. Snoči je odpotoval v Cherbourg odbor veščakov, ki jih je imenoval trgovinski minister Meyer, da doženejo vzroke katastrofe, ki je zadela veleparnik „Atlantik“.

Odbor pa bo imel vrha tega še nalogo, da prouči ukrepe, ki bodo izdani za vso francosko trgovinsko mornarico zaradi njene bodoče varnosti in zaščite pred podobnimi nesrečami.

Tretji parnik poškodovan

Pariz, 8. januarja. tg. Poleg vseh dosedanjih alarmantnih vesti o ladijskih nesrečah je razširil pariški senzacijski list „La Liberté“ še novo vest, da leži francoski vzhodno-azijski parnik „Angkow“ že več tednov v pristanišču Shanghai radi velikih poškodb pri strojih. Več delov so morali oddati v popravilo. Govori se, da so bili stroji poškodovani po sabotaji.

Rojstni dan naše kraljice

Danes praznuje Nj. Vel. kraljica svoj rojstni dan. Rodila se je 9. januarja 1900 kot hčerka romunskega kralja Ferdinanda in kraljice Marije. Jugoslovanska kraljica je postala dne 8. junija 1922, ko se je poročila z našim kraljem Aleksandrom. Temu je povila tri sinove, prestolonaslednika Petra in kraljeviča Tomislava in Andreja. Našemu ljudstvu je posebno prišla k sreči, ker rada zahaja v našo lepo Slovenijo; saj biva vsako leto več mesecev med nami na idiličnem Bledu. Želimo svoji kraljici, da bi jo Bog ohranil še mnogo, mnogo let v zadovoljstvo vseh Jugoslovancev.

Leto slovanske vzajemnosti?

Stopili smo v leto, v katerem bi slovanska vzajemnost ne smela biti več fraza. V Berlinu so nam odkrito povedali, da hoče Nemčija v letu 1933, napraviti prvi korak čez svojo mejo, v Pomorje. To naj bi bil torej prvi korak na slovansko zemljo! Za Nemce je revizija meja edino jamstvo za mir! Mussolini je v vprizoritvijo komedije „Trogirski lev“ in z zahtevno carinske zveze z Albanijo brezobzirno razgrnil svoje načrte, ki peljejo na Balkan. Povsod je v igri samo slovansko ozemlje, na severu in na jugu. Kadar gre za to, da se moč Slovanov zmanjša, se Berlin in Rim, ki sta se nekdanj posebno na Balkanu pobijala in se morda zopet kmalu bosta, vedno zedinila. Skušnjava je za oba velika, ker je boljševizem trenutno odstranil s pozorišča evropske mednarodne politike matuško Rusijo, ki je pri vseh svojih znanjopolitičnih napakah vendar štela Slovence. Da bi ne bilo Francije, ki stoji vsa povojna leta na strani mladih slovanskih držav, bi bila Berlin in Rim morda že poskusila srečo.

Če prideš v Prago, čutiš, da slovanska vzajemnost ni fraza. Pustimo trgovske odnose ob strani, saj bodo ostali vselej pač samo trgovski, ker bi sicer ne bili trgovski! V Pragi se zani-majo za nas kot Slovence, usoda naše države jim je pri sreči, od tod tudi njihovo zanimanje za naše domače razmere. Ne gre samo za čustveno simpatiziranje. Čehi se ob vsaki priložnosti pokažejo solidarni z nami, v času trpljenja radi usmrtitve naših ljudi na Bazovici so bili izmed Slovanov edino oni na naši strani. Tudi njihova diplomacija nas podpira.

Poljska nam je mnogo bolj oddaljena. Tudi njena zunanja politika je precej bolj elastična, raztegljiva kakor testo, iz katerega včasih ne veš, kaj se bo speklo. Revizionistična kampanja vodi Poljake bližje k Slovanom. To ne gre v Mussolinijeve načrte; zato je povabil v Rim g. Szerabeka in bogve kaj vse obljublja Poljski, da bi jo odtujil Mali antanti.

Ni dovolj, da nas sama sila od časa do časa spravi v isti tabor. Treba je, da se v vsakem Slovanu zasidra spoznanje, da je edino v slovanski vzajemnosti, v medsebojni pomoči naša rešitev. V ta namen je treba pospešiti spoznavanje kulturnih, gospodarskih in političnih hotelj in usmerjenosti posameznih slovanskih narodov; za to so najbolj primerne razne mednarodne prireditve, kongresi in izleti. Katoličani so v tem pogledu gotovo že mnogo storili, naj omenimo n. pr. vseslovanske dijaške kongrese, filozofski kongres v Pragi in velehradske kongrese. Največje oviro za zblíževanje dela jezik. V Pragi nikdar ne govori nemški, sicer te bodo debelo pogledali, v Varšavi te ne bodo razumeli! Kaj potem? Mar naj nemščino zamenjamo zopet s tujim jezikom, s francoščino? Zakaj bi se Slovani ne naučili kakega slovanskega jezika, n. pr. ruščine, v katerem bi se lahko sporazumeli? Ruska inteligenca je po izbruhu boljševiške revolucije vprav poplavila evropske države. Izkoristimo to priložnost, predvsem prosvetni ministri naj pomislijo na ta problem!

Velike upravne reforme v Franciji

Pariz, 8. januarja. AA. Predsednik vlade Paul Boncour je imel v Saint Aignanu pred bivšimi bojevniki govor, v katerem je naznanil, da bo vlada izvedla dalekosežne upravne reforme. Te so deloma zamišljene s sodelovanjem sindikalnih organizacij. Sindikalne organizacije, je dejal Paul Boncour, je treba pritegniti k vodstvu in k odgovornim poslom države.

Odbor strokovnjakov, ki je imel nalogo, da prouči položaj državnega proračuna, je svoje delo dokončal in je svoje poročilo o tem tudi že izročil finančnemu ministru Cheronu. Poročilo pride na dnevni red torkove seje ministrskega sveta Na tej seji se bodo določile tudi smernice velike finančne reforme.

Pariz, 8. jan. tg. Ministrski predsednik Paul Boncour je včeraj v svojem rojstnem kraju Saint

Aignan v srednji Franciji razvijal pred svojimi volivci svoj program državne reforme, ki zahteva v glavnem, da se morajo strokovne organizacije udeleževati pri vodstvu države. Najprej je seveda treba rešiti nevarno in težko vprašanje državnega deficita in zmanjšati brezposelnost. Ko bodo te težkoče odstranjene, bo treba gledati na to, da se reformirajo in organizirajo družabne razmere, ki so nastale po vojni. Paul Boncour je opravičeval svoje odredbe glede varčevanja. Že kot vojni minister je začel s tem, da se zmanjšajo izdatki in kader francoske vojske, da se s tem začne nujno potrebna reforma vojske, s čimer se bo dalje bavil njegov naslednik v vojnem ministrstvu, Daladier. Končni cilj njegovega reformnega programa je, da se morajo strokovne organizacije udeleževati v vodstvu podjetij in države.

Mi smo miroljubni!

Pariz, 8. januarja tg. „Petit Parisien“ je priobčil članek svojega sotrudnika Roubauda o Belgradu in o njegovem razgovoru z jugoslovanskim zunanjim ministrom Jeltićem.

„Mi smo mnenja“, je dejal minister, „da se italijanski tisk preveč razburja zaradi nepomembnih dogodkov, ki smo jih mi kot prvi obžalovali.“ Minister je nato izrazil željo po ugodnem soglasju z italijansko vlado. Naglasil je, da Jugoslovani spoštujejo vsa umetniška dela preteklosti. „Mi spoštujemo grob sultana, ki je tlačil naše ljudstvo, in občudujemo arhitekturo in umetniška dela, s katerimi so Benečani opremili našo in tuje dežele. Doprinesli smo neštenevilne dokaze prijateljstva do Italije. V Dalma-

ciji smo dovolili nekaj takega, kar ni bilo doslej koncedirano“ se v nobeni drugi pogovbi, namreč pravico prebivalstva, da optira za Italijo, ne da bi bilo prisiljeno zapustiti deželo.

Vendar je od 700.000 prebivalcev optiralo za Italijo samo 4000. Minister je nato še pristavil, da imajo italijanski prebivalci Dalmacije vse upravne, šolske in prosvetne pravice, v materialnem oziru pa imajo pred prebivalstvom jugoslovanske narodnosti celo prednost. „V današnjem času, ko se usoda narodov odloča na papirju in ko se tako lahko deli in kosa države, bomo ohranili Jugoslovani miroljubnost in živce, pa tudi naš budni pogled,“ je zaključil minister Jeltić.

Hitler na kolenih pred Schleicherjem

Berlin, 8. jan. tg. Napovedani sestanek državnega kanclerja generala Schleicherja in bivšega kanclerja Papena bo jutri. Papan bo točno informiral Schleicherja o svojem razgovoru s Hitlerjem v Kölnu. V političnih krogih smatrajo, da je sedaj nastala jasnost o pomenu tega sestanka med Papanom in Hitlerjem. Skoro gojovo je hotel Hitler sondirati mnenje v krogih rensko-westfalske težke industrije, ali bi bilo mogoče za kulisami omajati položaj sedanjega državnega kanclerja Schleicherja pri Hindenburgu. Ta njegova intriga pa se je ponesrečila, ker so listi takoj objavili njegov razgovor s Papanom. Sicer pa bo von Papena po sestanku s Schleicherjem sprejel tudi Hindenburg, katerega hoče von Papen tudi informirati o svojih stikih z narodnimi socialisti. Kljub temu tajnemu sunku Hitlerja proti Schleicherju pa noče državni kancler opustiti ničesar, da bi dosegel to, da bi narodni socialisti tolerirali njegov kabinet. Že v prihodnjih dneh bo skušal po posredovalcu priti v indirektno stike, katerim bi potem morda sledil direkten sestanek Schleicherja in Hitlerja.

Čuje se, da je Hitler na sestanku v Kölnu, ko je že sprevidel, da je njegova intriga proti Schleicherju brezuspešna. vprašal von Papena, ali je Hindenburg še ostal pri svoji prepričani ponudbi, da dovoli narodnim socialistom udeležbo v vladi, pri čemer bi dobili narodni socialisti podkanclerja, ki bi bil obenem pruski ministrski predsednik. Ta predlog je Hitler meseca avgusta in novembra pri Hindenburgu odločno odklonil, ker je zahteval zase mesto kanclerja. Zdi se torej, da so narodni socialisti postali skromnejši. Na shodih pa stavlja Hitler še vedno zelo dalekosežne zahteve. Schleicher pa

računa s tem, da bodo narodni socialisti svoje zahteve reducirali in hoče še pred sestankom državnega zbora 20. januarja doseči jasnost.

Čehi hočeje naše rude

Praga, 8. januarja. tg. Zastopniki češkoslovaške tekstilne industrije hočeje svoje terjatve za eksport v Jugoslavijo, ki so zmrznile v višini 80 milijonov Kč, stajati potom jugoslovanskega importa bakra, svine, cinka, konoplje in prediva iz Jugoslavije, ker upajo, da bodo s tem lahko razširili tudi svoj tekstilni eksport v Jugoslavijo. Navedene sirovine so do sedaj dobivale iz Nemčije in Poljske, s tema državama pa je Češkoslovaška v trgovinski bilanci pasivna.

Gandi ostane v zaporu

Bombay, 8. januarja. AA. Ker Gandhi noče odnehati od pasivnega upora, ostane do nadaljnjega še naprej v zaporih.

Macdonald se vrnil v London

London, 8. januarja. AA. Predsednik angleške vlade Macdonald se je vrnil z božičnih počitnic, ki jih je preživel v Loozemouthu, v London.

★

Buenos Aires, 7. januarja. AA. Bivši predsednik argentinske republike Dualver in predsednik radikalne stranke Guemes sta deportirana na otok Martin Garcia.

Dunajska vremenska napoved. Oblačno, deževno vreme z nadnormalno temperaturo. Na gorah sneg.

Mesto penzij odpravnine

Budimpešta, 8. januarja. Z. Madjarske finance težko prenašajo breme pokojnin, ki stanejo Madjarsko letno 205 milijonov pengőjev. Poslanec Homanay je predložil zakonski osnutek, po katerem bi neka angleška finančna skupina pristala, da se z njeno pomočjo zasigura enkratno izplačilo odpravnine. Angleška finančna skupina naj bi za to dala Madjarski na razpolago 1 milijardo pengőjev, s katerimi bi Madjarska naenkrat odpravila vs eupokoje. Zadeva pa ni tako enostavna, ker stavlja angleška finančna skupina težke pogoje. Vodi jo se še vedno pogajanja.

Upor v Italiji

Rim, 8. januarja. AA. V Sassanu v pokrajini Salerno je prebivalstvo protestiralo proti krajevnim davčnim. Razjarjena množica je napadla orožnike, nakar so jih oddali vanjo več streliv. Trije so bili ubiti, štirje pa ranjeni.

Nesreča grškega parnika

Marseille, 8. januarja. AA. Tukajšnja radiopostaja je nocoj prestregla brezžično brzovavko grškega parnika „Stratis“, ki je štiri milje od rtiča Finistere proslil za takojšnjo pomoč. Parnik so morali izprazniti. Posadka se je rešila na danski parnik „Virginijo“. Nemški vlačilec „Max Berendt“ je hotel priskočiti grškemu parniku na pomoč, ta pa se je že ob 4.50 pogreznil v globino. Posadka se je nato prekrčala na nemški parnik.

Jouvenel o zblížanju z Italijo

Rim, 8. jan. Z. Novi francoski poslanik v Rimu Jouvenel je izjavil dopisniku „Tribune“, da pride v Italijo kot njen prijatelj in poznavalec. To deželo je spoznal dober čas časa vojne. Med ostalim je naglasil, da aicer obstojajo razni interesi, ki se pa dajo povezati v bodočnosti obema državama v prid. Ima tudi vtis, da fašistični tisk čestokrat greši v svojih odnošajih napram Franciji. Njegova naloga je, proučiti mednarodne odnose med Francijo in Italijo. Na tem mestu bo ostal samo šest mesecev, ker ne misli zamenjati politične kariere z diplomatsko.

Drobne vesti

Vatikan, 8. januarja. AA. Ker pade 11. obletnica smrti papeža Benedikta XV. na nedeljo dne 22. januarja, bo spominsko cerkveno opravilo za to obletnico v sikatinski kapeli dne 23. januarja v prisotnosti papeža.

Sofija, 8. jan. Z. V kraljevski družini pričakujejo vesel dogodek. Zdravniki so stalno v kraljevski palači.

Rim, 8. januarja. Diskontna mera italijanske narodne banke in obrestna mera bančnih podjetij se je z današnjim dnem znižala od 5 na 4%. Obenem objavljajo italijanski listi, da so hranilne vloge v Italiji narasle na 18 milijard lir.

Teheran, 8. januarja. AA. Perzijski trgovci so organizirali bojkot sovjetskega blaga.

Regensburg, 8. januarja. AA. Zaradi preplitve vode v Donavi je plovba po reki skoraj nemogoča, tako da morajo paroplovne družbe čakati ugodnejša vremena, da izvrše naročila iz Regensburga odnosno Passaua za poročna mesta ob Donavi.

Lima, 8. januarja. AA. Kakor se doznava, bo spor med Kolumbijo in Perujem prihodnje dni likvidiran.

Pariz, 8. jan. AA. „Petit Parisien“ poroča iz Delhija, da so dali policijskemu šefu v Cawnpuru za novo leto na razpolago slona za lov. Slon je pa med lovom podivjal, pomandral pet ljudi do mrtvega, mnogo drugih pa ranil, nato pa zbežal v džunglo.

LJUDSKO GIBANJE.

Jesenice. V preteklem letu je bilo v naši županiji rojenih 108, umrlo pa jih je 73. Oklicanih je bilo 47, poročenih pa 26 parov. Sv. obhajil je bilo 32.882, kar je rekord za našo delavsko županijo.

Tudi svoboda nalaga bremena

Miguel de Unamuno in njegov boj proti španski republiki
Ali bo Azana vzdržal naval nezadovoljnosti?

Madrid, januarja.

Vse svetovno javno mnenje smatra Miguela de Unamuno, slovečega rektora starodavne univerze Salamanca za idejnega rušilca španske monarhije. Veliki duhovni revolucionar je v dobi diktature zadnjega kralja Alfonza XIII. v madridskem klubu Ateneum zbiral vse idejne in aktivne pristaje moderne španske republike in strastno rušil vse temelje španske tradicije. Vsa republikanska španska mladina ga je navdušena pozdravljala kot apostola moderne španske republike, monarhistični intelektualni krogi so ga v zadregi proglašali za »preveč brihtnega prenapetega« in ga kot duhovno bolnega poslali v ugodno prebivališče španske solne.

Zadnje čase pa ta veliki puntar znova zbira široke plasti madridskega prebivalstva v Ateneju. Tokrat pa strastno napada špansko republiko in njene sedanje predstavnike, samo da se je spreminilo poslušalstvo v popolnoma obratnem smislu in mu danes ploskajo monarhisti in še komunistični anarhisti. Republikanci se ga pa otrsajo in se izgovarjajo, da je Unamuno kakor zmiraj tudi sedaj do smrti zagrenjen nad resničnimi oblikami in zahtevami političnega življenja republike in da zato napram republiki ne more biti ko pretrgano krivičen.

Španska republika je namreč še v tretjem letu svojega obstoja v etalnem boju za svoj obstoj. Španski republikanski režim je bil zato prisiljen, da vidi zahtevi širokih ljudskih mas po čim svobodnejšem političnem izražanju, stavi meje temu političnemu udeleževanju in da v gotovih trenutkih za obranitev svobode in demokracije pograbijo po sredstvih, ki v svojih posledicah tako čisto zalijo republikanski radikalizem španskega idealizma. Resnost ali neresnost stalnih političnih pufcev od leve ali desne je vse dosedanje republikanske vlade skoraj da dnevno silila v poteze, ki so se lahko razumevale kot načelno zatiranje vse politične svobode in svetovno nazore širokogrudnosti. Gotove obrambne poteze republikanskega režima so tako le pretežno dobivale videz borbe za obetane in je tako prapor republike v poučnem obračunavanju polpreteklih političnih dolgov več trpel nego pridobil na svojem ugledu. Preganjane, ki ga je moral pretrpeti katoliški list »ABC«, je iz tega lista ustvaril mučenika krutega republikanskega jerobstva nad svobodo vesti španskih državljanzov. Vsem je namreč jasno, da je vlada g. Azane mislila, da bo s stalnim podaljševanjem prepovedi za izdajo lista katoliškemu tiskovnemu podjetju toliko škodovala, da se bo podjetje gospodarsko zrušilo. Po 111 dnevih prepovedi izhajanja pa je list znova izšel in pri čitatelstvu vsled svoje popularne mučeniske vloge izvojeval položaj, ki bo podjetju kmalu krivil škodo, ki so mu jo hoteli prizadejati kratkovidni republikanci.

Čisti republikanci vladi tudi očitajo, da je prekoračila in izrabila polnomočja, za katera je mislila, da jih pod silo revolucionarnih momentov mora izsiliti parlamentu. Vladi se očita strogo in barbarstvo deportacij, ki jih je izvršila nad svojimi nasprotniki ravno v isti obliki, kakor je isto delala prej monarhistična diktatura Primo de Rivero ali pa generala Berenguerja. Ta način

kaznovanja popolnoma nasprotuje modernemu pravemu čutu. Zamerja se tudi, da republikanska vlada s monarhističnimi intelektualci v deportaciji mnogo strožje in krutejše postopa nego z anarhisti. Še večje nezadovoljstvo pa povzroča delo vlade, ki je sedaj začelo odstavljati vse nerepublikanske sodnike po deželi. Momenti gospodarske in socialne stiske le še lajšajo propagando proti republiki in njenemu pseudoliberalizmu.

Antikatoliško delovanje Azanove vlade, ki jo vodi framasonstvo, je vzbudilo v vsej Španiji silen in jasen odpor. Politična nesposobnost vlade, kar se tiče garancije osnovne ideje, ki je ustvarila republiko, da se namreč zagotovi vsem svoboda vere in vesti, le še podčrta in še bolj obremenijuje nesposobnost Azane in njegovih ministrov v reševanju gospodarske in socialne stiske, ki zato po pravici pripisuje na račun republike in njene neiskrenosti v tem pogledu. Da bi se pa anti-republikansko razpoloženje prevrnilo v resno monarhistično in anarhistično akcijo, pristajati režima ne verujejo, toda zadnji dogodki govorijo nasprotno. V popularnost povratka bivše vladarske dinastije sicer res ni verjeti, pač pa je nevaren komunizem. Še bolj pa je dana možnost, ako se komunistična revolucija ne posreči, da pride do vojaške diktature, ki bi ščitila republiko, ki bi pa mogla tudi v mejah republike zavzeti isti značaj kot ga je imela diktatura de Rivero in Berenguerja za časa monarhije. Tak prevrat bi bil zavora prehitrega preokreta dogodkov preveč na levo. Vendar pa je treba upoštevati, da je take vrste diktatura zelo kompromitirana po polomu, ki ga je meseca avgusta 1932 doživel general Sanjurjo, ki se je kot eden bivših ustanoviteljev republike s svojo taktiko zveze s monarhisti tako kruto prenegljal, da je v ta polom potegnil in vse vojaške ideje in monarhistične računanje, ki so pri tem račun po maslovalnosti republikanske vlade izgubili vse svoje ogromno premoženje. Če torej ne bi uspelo ekstremnim elementom, ki imajo pred očmi kot najvišji ideal Moskvo, da republiko strmoglavijo (in polom komunizma je mogoč), potem se ne ve, kako se bo republika definitivno uredila in so vsa uganjanja brez posebne cene.

Vse to vrenje španskega javnega mnenja je značilni pojav v španskem političnem življenju. Iz vsega današnjega političnega izpraševanja vesti v Španiji izhaja, da se danes vse izprašuje, je-li vodstvo republike v pravih rokah. Režim, kojega naloga je bila, da iz mladostne vihravosti španskih republikancev ustvari ustavo republiko (kar je tudi storil), bi bil nato moral takoj po sprejetju ustave iti na volitve, da si španska republika ustvari vlado, ki ne bo zgolj čuvarica republikanskega ideala v svoji megleni nezadovoljnosti, ampak bi postala graditeljica pozitivnega modernega republikanskega sistema, predvsem na socialnem polju. Predvideti je zato, da bo leto 1933 prineslo v Španiji volitve, pri katerih se bo najjasneje videlo, kaj je republikanski režim Azane že zamudil in koliko je deželi škodoval. Španski katoliki se le volitev nikakor ne morejo bati, ker je antikatoliško delo republikanskega režima Azane politični zavesti in skupnosti španskih katolicanzov le koristilo.

—x.

Volivna borba na Irskem

Limerick, 8. januarja. AA. Sinoči bi se bil kmalu odigral nepričakovan incident. De Valera je zgrešil pot do svojega lokala, kjer so ga njegovi pristaši pričakovali. Zašel je v občinski dom, kjer so baš tisti čas zborovali Cosgravi pristaši. De Valera je v zadnjem hipu spoznal zmotno in v naglici zapustil poslopje.

Na shodu, ki ga je imel De Valera po tem incidentu, je izjavil, da veruje v discipliniranost irskih volivcev in da zato treh ne bodo angleškimi ministrom vzrizar meščanske vojne. De Valera je končal svoj govor z izjavo, da je pripravljen pogajati se z Anglijo, vendar pod pogojem, da se pogajanja vrše na podlagi absolutne enakosti.

London, 8. januarja. AA. Sinoči je voditelj irske opozicije, Cosgrave, otvoril volivno borbo z velikim govorom. Začetkoma so skušale manjše skupine moliti govornika, pa so izrednike kmalu pometali iz dvorane. Cosgrave je v svojem govoru vprašal irsko vlado, zakaj ni objavila razloga, zaradi katerega je razpustila parlament in razpisala nove volitve.

De Valerina stranka je republikanska, pa vendar ne more proglasiti republike, čeprav ima večino; stranka je za ločitev od Anglije, pa je vendar ne proglasi, je dejal Cosgrave. Izjavil je tudi, da je za tiste carine, ki se nanašajo na blago, ki ga Irsko sama doma izdeluje. Take carine so v resnici zaščitne in ščitijo irsko delavstvo. Pač pa je odločno proti takim carinam, ki omejujejo trgovinsko izmenjavo z Anglijo in z drugimi državami. Zveza z Anglijo je potrebna, da bo mogla Irsko združiti ves irski otok, torej sever in jug. Tega cilja pa Irsko ne bo dosegla drugače, kakor da pokaže vsemu svetu, kako so njeni voditelji mo-

dri, da zna spoštovati prevzete obveznosti in pogodbe in da hoče ostati s svojimi sosedi v najboljšem prijateljstvu.

Pri volivah na Španskem bodo odločale ženske

Madrid, 8. januarja. AA. Število španskih volivcev presega 12.500.000, od tega je nad 5 milijonov volivk. V samem Madridu je za 65.000 več volivk kakor volivcev.

Nikoli več vojne!

Pariz, 8. januarja. AA. Predsednik francoske vlade je bil danes nekaj ur v svojem rojstnem kraju Saint-Aignan, kjer je odlikoval z vojaško kolajno tri bivše bojovnike. V nagovoru nanje je Paul Boncour s povzdignjenim glasom izjavil:

Ostati hočem neizprosno zvest svojim vojnim spominom. Postavljam sem si za nalogo, da se vojna nikoli več ne povrne.

Nato je predsednik vlade izjavil, da bo v Parizu imel važne svete s finančnim ministrom. To bo teden suhih krav, teden žrtve, ki jih bodo morali nositi vsi državljani zaradi blaginje Francije.

Nato se je Paul Boncour poklonil na malem selskem pokopališču pred rodbinsko grobnico, kar je dozdaj še vedno storil, kadar se je pomudil v svojem rojstnem kraju.

Lepa zimska nedelja

Brez dogodkov

Ljubljana, 8. januarja.

Če bo šlo po tem vzorcu vse leto, bo za vse prav; prav vsi bomo zadovoljni s takimi nedeljami, če nam jih bo Bog naklonil vse leto take, kakor je bila prva in današnja. (Samo smučarji nel Op. stavca.) Saj je bil vendar ves teden pust, dolgočasen, po cestah smo imeli strašno blato, — ponoči na nedeljo pa je kakor nalašč lepo zmrznilo in imeli smo zopet izredno lep dan. Pot je bila vsaj v mestu dobra, suha, dočim okoliške ceste niso bile dosti boljše, kakor med tednom, zlasti popoldne. Za manjše sprehode v okolico dan torej ni bil preveč pripraven. Kljub temu pa so današnje lepo, ne preveč mrzlo, solčno nedeljo izkoristili vsi številni prijatelji šmarne gore in Katarine; na obbeh vrhovih je bilo dovolj izletnikov, ki so uživali lep razgled. Po dolinah okrog Ljubljane leži rahla bela odeja kakor za okras; v planinah je zapadlo nekoliko novega snega. Smučarji so zopet odhiteli v svoj raj, menda vsaj na bolj uporaben teren kakor doslej.

V Ljubljani sami je bilo dolgočas, kakor eploh ob teh zimskih dneih. Le dopoldne je mesto nekoliko pozivalo živahna promenada, popoldne pa so ljudje posedali večinoma le v kavarnah in drugih zabaviščih. Pri popoldanskih predstavah sta bili dobro obiskani obe gledališči, operno in dramsko. V operi so igrali domačo opero »Eriko« v

drami pa tudi domače Golievo delo »Jurčke«, ki je zlasti všeč malčkom, ki so zato do zadnjega kotička napolnili gledališče.

V soboto zvečer je bila v operi premijera popolnoma na novo nastudirane izredno melodijozne opere »Nižava«. Večer je bil zelo lep, hiša popolnoma zasedena, igralci vodilnih vlog so dobili lepe šopke in krite cvetja. Zlasti lepa je popolnoma nova scenerija, ki daje delu razen bogate notranje vsebine tudi lep zunanji izraz. Strokovno kritiko bo seveda povedal naš glasbeni poročevalec.

V soboto zvečer so imeli v Unianu zabaven večer naši varnostni organi, ki so vključeni v zadruzi policijskih uradnikov. Večer je bil dobro obiskan, lepo in pristrčno aranžiran ter se je izvršil v poznih urah v najlepšem redu. Kljub temu, da so bili naši policijski uradniki ter njim eerodni uslužbeni zbrani pri zabavi, kar bi morda mogli izkoristiti razni poklicni nepridipravi, tatovi in vlomilci, vendar se to ni zgodilo. Nikjer v mestu se ni zgodil niti najmanjši dogodek, ki bi ga bilo vredno omenjati.

V bolnišnico so popoldne pripeljali malo Oplotnik Dragico iz Jarš pri Ljubljani. Deklica je stara 3 leta ter si je popoldne zvrnila nase lonec vrele vode, pri tem pa dobila hude opekline. V bolnišnici so ubogi deklici po najboljših močeh ublažili hude bolečine.

NEDELJSKI SPORT

Turnir za brezposelne igravce

Ljubljana, 8. januarja.

Današnje nogometne tekme so bile zelo zanimive in so se vršile na dveh igriščih. Na Hermesovem igrišču sta se srečala Jadran in Grafika ter Svoboda in Slovan, na Korotanovem pa Hermes in Korotan. Tudi obisk je bil boljši od zadnjih tekem, vendar je bila udeležba na Hermesovem igrišču vsajka od one na Korotanovem. Prav gotovo je pa vsako prišel na svoj račun, kdor je prisostvoval današnji tekmi med Svobodo in Slovanom. Kajti ti dve moštvu sta nam podali v prvem polčasu tako igro, kakršne vselej niti pri vodilnih klubih ne vidimo. Bilo je nekaj tako lepih in napetih momentov, da so celo najbolj mirnega gledalca navdušili.

Jadran : Grafika 3 : 0 (2 : 0)

Kot prvi par sta nastopila Jadran in Grafika, ki se predstavita sodniku g. Ehrlichu v nekompletni postavi. Grafika je imela namreč 9, Jadran pa 10 mož. Grafika se je vključila temu dokaj dobro držala, še celo potem, ko je dobil Jadran enajste ga moža. Vendar je bila premoč Jadrana tolikšna, da je kmalu potresel mrežo svojega nasprotnika in postavil 1:0 za svoje barve. Grafika igra mestoma najmanj enakovredno igro, a se ji le preveč pozna, da ji manjkata dva moža v napadu. Posledica tega je bila, da Jadran kmalu zabije še drugi gol, ki je padel iz legega strela. Šele nato se pojavi deseti igralec Grafike, nakar se premoč Jadrana nekoliko zmanjša. Proti koncu prvega polčasa igra obe strani precej raztrgano igro.

V drugem polčasu tudi Grafika nastopi kompletna, vendar tega, kar je zamudila v prvi polovici, ni mogla več nadomestiti. Tudi premoč v prvih minutah ji ni prinesel nobenega haska. Jadran postavi kmalu 3:0 v svojo korist, ki se do konca ni spremenila. Odslej je bil Jadran ves čas v premoči in ves trud Grafike, da se uveljavi, je bil zaman.

Sodil je g. Ehrlich.

Svoboda : Slovan 4 : 2 (1 : 1)

Zelo zanimivo in napeto igro sta nam podala — kakor že omenjeno — moštvu Svobode in Slovana. To velja zlasti za prvo polovico, ko sta si bili moštvu enakovredni. V drugi polovici pa je bila Svoboda v absolutni premoči in je igrala tak nogomet, kakršnega ne vidimo vselej pri njej.

Slovan ima prvi udarec in diktra oster tempo, ki ga obe moštvu dolgo držita. Situacije se hitro menjavajo zdaj pred tem, zdaj pred onim golom. Oboji vehementno napadajo. Kmalu izšli Svoboda kornar proti Slovanu, ki ga pa ni znala izrabiti. Po par minutah zopet kornar proti Slovanu, ki ga pa ubrani njegov golman. Po večkratnih nevarnih situacijah, ki jih ustvari Slovanov napad pred nasprotnikovim golom, se vendar posreči poslati žogo v mrežo. Stanje 1:0 za Slovana. Nato Slovan še bolj oblaži svoj, očiakovano svetliše. Toda tudi Svoboda ne drži križem. K. Jedv. vrede pred Slovanov gol in že izšli kornar, ki ga pa zastrleja. Tudi ponovni kornar proti Slovanu ne spremeni stanja. Proti koncu prvega polčasa izenači Svoboda iz prostega strela.

V drugem polčasu odpravi igro Svoboda, ki takoj prodre prei Slovanov gol in izšli kornar, a ga strelja v avt. Nato sledeči kornar proti Slovanu pa prinese Svobodi gol, ki ostavi stanje 2:1 v svojo korist. Jedva so začeli igrati na sredi igrišča, že zviša Svoboda na 3:1. Ta in prejšnji gol gre na račun Slovanovega vratarja. Toda tudi Slovan pošlje še enkrat žogo v mrežo Svobode in sicer to pot iz prostega strela. Svoboda ustvarja venomer nevarne situacije pred Slovanovim golom, a jih njegova obramba krepko razbija. Končni kornar proti Slovanu spremeni Svoboda v gol in postavi s tem 4:2 za svoje barve.

Zmaga Svobode je popolnoma zaslužena in do cela odgovarja poteku igre. Igralci Slovana so v drugem polčasu popustili in je izletelo, da so izgubili voljo do igre, ko so v deli uspešne akcije svojega nasprotnika.

Sodil je g. Kemperle.

HERMES : KOROTAN 11 : 1 (4 : 1).

Na Korotanovem igrišču sta se srečala gornja turnirska nasprotnika. Hermes je s hazenskim rezultatom odpravil svojega partnerja, ki je igral v drugi polovici popolnoma podrejen vlogi. Edini in častni gol je zabil Korotan proti koncu prvega polčasa, eno 11-metrovko je pa zastrlejal. V prvem polčasu je bila igra še nekam izenačena, dočim se je igralo drugi del tega srečanja samo na en gol.

Pa še eno slabo stran te tekme moramo omeniti, namreč zelo ostro igro Korotanovcev. Njegovi fauli so bili tako pogosti, da so tudi Hermezani posegli po tem sredstvu. Ze zadnjč smo omenili to slabo lastnost Korotanovcev in to danes ponovno poudarjamo iz razloga, da opuste tako nefair tekmovalje, ki jim bo samo škodovalo. Sodil je g. Globelnik.

Da bo tekmovalje kompletno, moramo omeniti tudi

TURNIR NA PRAZNIK 6. T. M.

Na praznik sv. Treh kraljev se je nadaljeval nogometni turnir na igrišču Hermes kot prva nasprotnika sta nastopila »Slovan« in »Grafika«. Moštvu sta bili precej izenačeni, »Grafika« je bila celo bolj ofenzivna, zlasti v drugem polčasu, a je kljub temu podlegla v razmerju 3:1. Sodil je g. Petrič.

JADRAN : SVOBODA 6 : 2 (2 : 1).

Nato sledeča tekma med »Svobodo« in »Jadrano« je bila zelo zanimiva in je tudi marsikomu prinesla razočaranje. Ne morda slaba igra, ampak visoka zmaga »Jadrana«, katere ni nihče pričakoval. Saj ni bilo videti take premoči »Jadrana«, toda kadar je prišel pred gol, je ustvaril zelo nevarne situacije, iz katerih se je običajno izcimil gol. Njegovi lepi prodori na desnem krilu in nato sledeči strel čez golmana od »Svobode«, so istega tako osupnili, da se niti zavedel ni, kdaj je bila žoga v mreži. Prvi polčas se je končal z 2:1 v »Jadranov« korist.

V drugem polčasu je »Svoboda« dobro poprijela, toda »Jadran« ji kmalu potrese mrežo. Samo enkrat se »Svoboda« še posreči, da pošlje žogo v »Jadranov« svetliše, kljub temu, da je usvarila precej nevarnih situacij pred njegovim golom. Potem je pa »Jadran« bombardiral njena vrata, dokler ni postavil končnega stanja 6:2 v svojo korist. »Svoboda« ni mogla nič opraviti napram izredno razpoloženemu »Jadranu«, ki je zasluženo zmagal.

Sodil je g. Kemperle dobro.

Hašk : Jugoslavija 3 : 3

Belgrad, 8. januarja. I. Danes na drugi dan pravoslavne božice sta se pomerila na igrišču Jugoslavije zagrebški Hašk in tukajšnja Jugoslavija. Vreme je bilo zelo neugodno, igrišče zelo blatno. Kljub temu se je zbralo na igrišču nad 1500 ljudi, ki so pazno sledili napeti igri. Hašk je bil dober posebno v prvem polčasu, ki je končal z 2:1 za Hašk. Tekma pa je končala neodločeno s 3:3.

★

Zagreb : Viktorija je danes igrala z reprezentanco 1. b razreda in zmagala z 2 : 1.

Zagreb, 8. januarja. 2. V soboto se je pričela v dvorani Macabija borba med reprezentancama Zagreba in Gradca v sabljanju, ki je končala z rezultatom 2 : 1 v korist Zagreba, in sicer z 31 proti 16 in pol točk.

AKADEMSKE SMUČARSKÉ TEKME ZA SVETOVNO PRVENSTVO ST. MORITZA

na 18 km, ki so se vršile 6. januarja, so lepo izpadle. Proga je imela 360 m višinske razlike. Z lahkoto je zmagal Norvežan Sakshaug za cele 4 minute nad lanskoletnim zmagovalcem Holznerjem iz Turina. Zelo dobri so bili tudi Avstrijci in Kanadčani. Doseženi so bili ti-le rezultati:

Prvi razred:

1. Sakshaug (Norveška, 1:09, 36); 2. Holzner (Turin, 1:13,36); 3. Harald Reul (Avstrija, 1:15,27).

Drugi razred:

1. Dal Cofolo (Italija, 1:21,46); 2. Frody (Kanada, 1:25,15); 3. Christmann (Nemčija, 1:33,15). Popoldne istega dne se je vršil slalom na precej težki progi. Doseženi so bili naslednji rezultati: Prvi razred: 1. Chyde (Anglija, 1:57,2 za oba teka); 2. Wolfgang (Avstrija, 1:58); 3. Heri Lantschner (Avstrija, 2:06,4).

Drugi razred: 1. Mac Intosh (Anglija, 1:59,3); 2. Dr. Ball (Nemčija, 2:05,2); 3. Dr. Waernecke (Nemčija, 2:07,2).

Tužnim srcem sporočamo, da je naš preblagi in skrbni oče, stari oče, tast, gospod

Jakob Debeljak

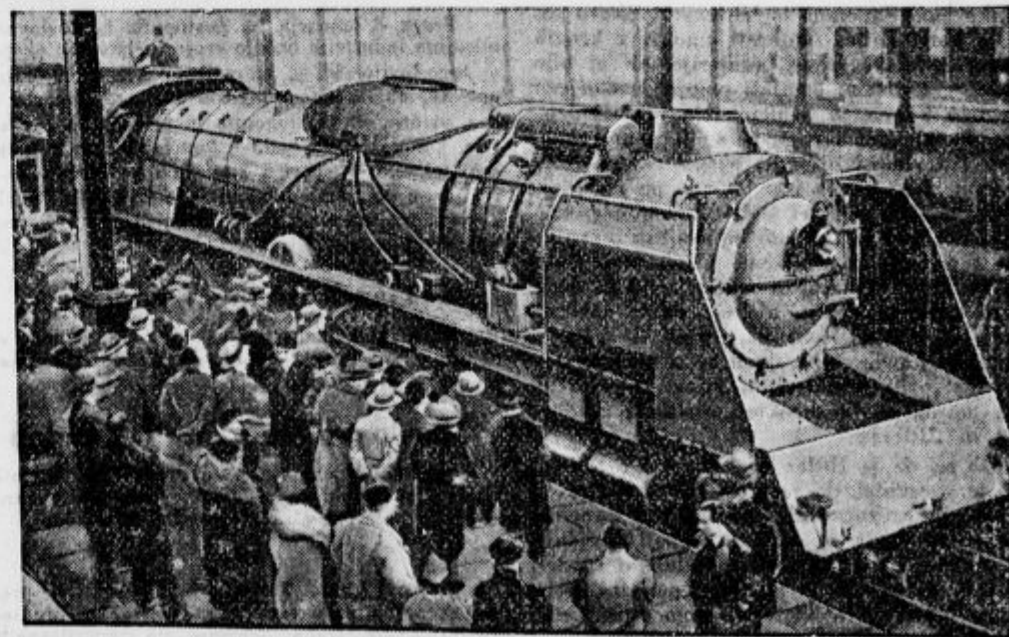
poslovodja tobačne tovarne v p.

danes po daljšem bolehanju v 69. letu starosti, previden s tolažili sv. vere, mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb bo v torek ob 1/2 15. uri iz hiše žalosti, Marmontova ulica 12, na pokopališče pri Sv. Križu.

Ljubljana, 8. januarja 1933.

ŽALUJOČI OSTALI.

Največja lokomotiva sveta.

V Franciji so zgradili ogromno gorsko lokomotivo, ki bo vozila na francoskih alpskih progah. Lokomotiva je pravo čudo moderne tehnike, saj je s svojo dolžino 27 metrov najdaljša in obenem tudi po svojih konjskih silah najmočnejša lokomotiva sveta. Slika nam jo kaže na pariskem kolodvoru Saint-Lazare, kjer je več dni vzbujala pozornost občinstva.

V imenu tisočletne civilizacije

Reka, januarja 1933.

Potniki iz Gorice poročajo, da je tamkajšnja kvestura (policijska uprava) zaplenila koledar Goriške Mohorjeve družbe. Zaplenjena je bila tudi »Pratikas«, ki jo je izdala književna založba »Sigmac«. O zaplenbi ni bil izdan nikakr dekret, tako da ni mogoče ugotoviti, kateri so bili spisi, ki so dali povod za zaplenbo.

★

Zaplenba koledarja Goriške Mohorjeve družbe je postala že tradicionalna. To je že tretjič, da sedanji goriški prefekt Tiengo zapleni koledar, ki je izšel s privoljenjem oblasti samih. Cenzura najprej natis knjige dovoli, potem pa da prefekt ukaz, naj s koledar zapleni, in sicer navadno takrat, ko so ga razdelili že med kmete. Namen teh zaplenb je ta, da se povzroči med priprostim prebivalstvom strah in zbegnost. Kmetje naj bi se na eni strani zavedali, da so naročili knjigo, radi katere bodo pred političnimi oblastmi slabo zapisani, na drugi strani pa naj kmet izgubi gotovost, da bo naročeno in plačano knjigo res tudi prejel. Glavni namen pa je ta, da bi se število naročnikov knjig Mohorjeve družbe čim bolj znižalo in da bi bila družba primorana prenehati s poslovanjem in z izdajanjem knjig. Fašistična oblastva nikakor nočejo te cerkvene bratovščine, ki je pod pokroviteljstvom vsakokratnega goriškega nadškofa, razpustiti, da ne bi direktno prišla v konflikt s konordatom, pač pa jo hočejo uničiti po drugi poti. To je tista znana taktika fašističnih oblastnikov: Na eni strani vse kulturne in gospodarske pridobitve slovenskega in hrvaškega naroda uničiti, na drugi strani pa ne pustiti nobene pravne listine, iz katere bi bilo razvidno to res barbarsko pustošenje.

Oblastniki odhajajo - ljudstvo ostane

Kakor pravi vladni ukaz, je bil tržaški prefekt Hektor Porro postavljen na lasno prošnjo na razpoloženje in imenovan na njegovo mesto goriški prefekt Karel Tiengo. Prefekt Porro je vodil tržaško provinco tri leta in pol, in sicer v času burnih političnih dogodkov, kakor so bili n. pr. razni atentati, požigi šol in atentat na »Popolo di Trieste«, ki se je zaključil na Bazovici z usmrtno izsoj širih Slovencev. Ni znano, da bi bil prefekt Porro s svojo osebno direktno posegal v to borbo ali je kakorkoli usmerjal, temveč zdi se, da je stal bolj ob strani in kot veren fašistični funkcionar samo izvrševal povelja iz Rima. V političnih zadevah gre se danes glavna beseda policijskemu upravniku Lainu.

Prefekt Tiengo je pred dvema leti prevzel goriško prefekturo, in sicer za prefektom Domperijem, ki je bil premeščen v Ravenno s motivacijo, da je bil napram Slovincem premalo oster. Prefekt Tiengo je pričakovanje rimskih oblastnikov izpolnil, saj je v kratkem času svojega vladanja zatrl zadnje ostanke gospodarskega in kulturnega življenja med goriškimi Slovinci. Fašistični teror se je začel v Istri in se preselil nato v Trst, ter končno zadivjal na Goriškem, in sicer ne kot »neodgovorni skvadrim (četaštv)«, pač pa pod okriljem političnih oblastev samih, to je

prefektore in kvesture Tiengo je našel v fašističnem tajniku Avenantiju vrednega sodruga. Ta dva prihajata sta tudi uničila goriškega nadškofa Sedeja. Z imenovanjem za tržaškega prefekta je bil Tiengo vsekakor povišan v znak priznanja za njegovo res fašistično delo na Goriškem. V Gorico pride prefekt Trotta, ki je bil doslej na razpoloženju in katerega osebnost še ni na Primorskem dovolj znana.

Tržaška občina je priredila prefektu Porru odhodnico v občinski palači. V svojem poslovnem govoru je prefekt poudaril, da v tržaški pokrajini ne obstojijo več narodnostne meje. Trst ne brani samo tržaške pokrajine, temveč vso deželo, ki nosi cesarske amfiteatre, palače, templje in trdnjave, rimske orle in beneške leve — ki so se pripravljali na nove poletje — znamenja, ki govorijo o naši slavni prošlosti in o naši pravici, ki še ni zastarela! Značilno je to sklicevanje na rimske templje in na beneške leve za fašističnega oblastnika. To je pač dokaz, da Italijani ne morejo upravičiti svojega grabljenja po slovanski zemlji z drugimi argumenti, med katere bi spadalo v prvi vrsti živo prebivalstvo, kakor s razvalinami poganskih templjev in amfiteatrov ter beneških levov, ki prihajo s suženjstvu, ki se v Dalmacijo nikdar več ne vrne.

Tudi Alojzijevišče v fašističnih rokah

Goriško Alojzijevišče je italijanska vlada definitivno izrgala pravim lastnikom t. j. ga poitalijanila s tem, da je izgnala vzgojnega vodjo Jožka Bratuža ter izročila vodstvo vladnemu komisarju Marcelu Antoniniju. To je nov dokaz, da pod Italijo ni za Slovence pravice ne milosti, vse je izročeno samovolji fašistovskih satrapov in njihovih nevrednih pajdašev. Zavod je bil postavljen s slovenskim denarjem in trudom, z namenom, da se dekci z dežele pripravljajo za gimnazijo. To je bilo

zdej še posebno važno, odkar je vsa javna šola izključno le laška in so uspehi ljudskih šol tako davni, da otrok pri 10 letih ne zna dobro ne materinske ne zveščavne. Izšavnega jezika Alojzijevišče je hotelo slovanskim dečim — pametno metodo pomagati do tist. mere — naučiti, da bi mogli v gimnaziji s uspehom slediti pouku. To delo je sedaj uničeno na škodo kulture in našega ljudstva, premoženje pa s iz državnih ozirov pouzmano.

Zanimiva knjiga o barbarih

Znani italijanski slavist Enrico Damiani, doцент italijanskega jezika na vseučilišču v Sofiji, je izdal knjigo »Piccola Guida bibliografica agli studi delle lingue e letterature Slave in Italia« (Mali bibliografski vodnik za studij slovanskih jezikov in literatur v Italiji). Pisec navaja vse važne publikacije, ki se nanašajo na slovansko literaturo in jezike (ruščino, poljščino, češčino, srbohrvaščino, slovenščino, bolgarščino in ukrajiniščino) in ki omogočajo italijanskemu inteligentu studij teh jezikov. Pisatelj omenja, kako je bil leta 1921 v Italiji ustanovljen Institut za vzhodno Evropo, ki ima knjižnico z 20.000 zvezki vseh slovanskih jezikov, nato razne književne založbe v Italiji, kakor »Volgar« (Corbaccio, Milan), »Biblioteca Russica« (Bietti, Milan), »Genio Russo« in »Genio Slavo« (založba Slavia v Turinu), ki so po vojni izdale mnogo italijanskih prevodov iz slovanskega leposlovja. Damiani poziva svoje rojake, naj se pridno posvetijo studiju slovanskih literatur in slovanskih jezikov in navaja, da je ta studij v Italiji danes silno razvit. »Če se bo v tem pravcu razvijal še naprej, morda ni daleč čas, ko bo Italija prednja straža na tem širokem področju, ki je tako polno obilja in pričakovanj in še tako plodovito na možnih uresničitvah in odkritjih.« Pisec bi rad prisvojil Italiji nekaj primat glede proučevanja slovanskih jezikov in literatur. Italija naj bi bila tista, ki bi seznanila svet s slovanskim leposlovjem! Tako! Na eni strani barbari, stence in svinjski pastirji, na drugi strani pa narodi, ki imajo leposlovja, s katerim se je vendar vredno seznaniti. To je fašistična logika!

Kdo bo goriški nadškof?

Širijo se zopet govorice, da bo v kratkem objavljeno imenovanje goriškega nadškofa. Nekateri hočejo vedeti, da bo imenovan odličen prelät iz Vatikana, drugi pa menijo, da bo neki prelät iz Lombardije. To bi značilo, da so odklonjene vse domače kandidature, predvsem od državne vlade, ki upa od prelata iz notranjine več čuta za sveto Asimilacijo, ali drugače rečeno manj objektivnosti. Za sedaj seveda le beležimo te govorice.

Oberdanka še vedno ne pustijo na miru

Glede zanimive afere z Oberdankovim spomenikom smo zvedeli še za tele podrobnosti: Od nabranega denarja (760.000 lir) je odbor porabil že nad 450.000 lir.

Veliko denarja je požrl oni grobi podetav na sredi trga pred palačo telefonske družbe, ki so ga spet razdrli in za nameček pri tem dognali še to, da kamen ni dober in malo uporaben za kako monumentalno delo. Viljem Oberdank torej nima sreče s svojim spomenikom, kakor je ni imel s svojim atentatom na cesarja. No, s svojo cerkvijoc pa ima več sreče. Dobil je res svetilce, ki nalikuje modernim cerkvam po Nemškem in ima celo visok stolp. V celici spodaj mu gori večna luč in s vseh strani Italije prihajajo fašistovski romarji v skupinah, da se poklonijo mučeniku, ki je hotel cesarja pokončiti. Tako je Viljem Oberdank čisto odrinil krščanskega mučenca sv. Justa, ki je bil od cesarske oblasti utopljen samo zato, ker ni

»Le vkup, le vkup, uboga gmajna!«

Kakor je »Slovenec« med tednom obširno poročal, so se v okolici mesteca Vorau na Štajerskem zbrale množice kmetov in hotele korakati nad Gradec. Orožništvo samo ni bilo kos tisočm kmetov, zato je moralo nastopiti vojaštvo, da so punt udušili. Slika nam kaže, kako oddelek avstrijske vojske v popolni bojni opreml izpraznjuje glavni trg mesteca Vorau.

in so možičku naznanili že čez nekaj tednov: Ta reč ne bo tako, moral boš domov, kjer boš v potu svojega obraza vino pil. Pa se je postavil: Dekret imam, pravico imam za pet let, kdo mi kaj more?! Pa gosposka nima srca in dobrovoljšek je z bridkimi vzdihli vzel slovo od blaženega otoka svojega »pregnanstva«.

Genova izpodriva Trst

Cistilnica petroleja bo v Trstu polagoma vse likvidirala in se preloži v Genovo. Že so bili razni neozelenjeni uslužbeni v Genovo prestavljeni. Šeasoma pojde vse. Enako bo baje z reško čistilnico. K prekladanju pripomorejo veliko strateški oziri: treba je važne industrije držati daleč za fronto! Ob tem načelu bosta Reka in Trst prišla na nič.

V Trstu polagajo glavno vodovodno cev od Trstenika do hriba Sv. Vida, kjer bo vodohram za šenskiško okrožje.

Pred Rojanom so napravili zvezno progo med rojarskim in barkovljanskim tramvajem.

Mojstri v davčnih zadevah

Društvo hišnih posestnikov v Trstu je »sklenilo«, da vsak hišni posestnik prispeva k »zimski pomoči« po 1 liru od vsake sobe in po 2 liri od vsakehi vrat in vsakega okna v pritičnih poslovnih prostorih. To »prispevanje« torej ni nič drugega, kot originalna oblika obdavčenja. Gospodarji bodo seveda to breme na kak način prevalili na svoje najemnike, če ne direktno pa indirektno.

NOVA STAVBA.

V Račihah na glavni cesti iz Trsta na Reko so začeli zidati velika vojaška skladišča. Na Banah

Mariborska nedelja

Maribor, 8. jan.

Brez snega in brez dogodkov

Nedelja, solnčna in topla, kakor jih že od jeseni nismo imeli. Razočarala je samo smučarje, ki so za danes pripravili klubske tekme večjega stila pri Ruski koči. Vsi mariborski sportni klubi, ki goje zimski sport, so se nameravali udeležiti teh tekem, ki bi naj bile ob enem prva preizkušnja za tekmovalce pred pričetkom velikih borb, ki jih še čakajo, če bo vreme omogočilo »smučarski teden«. Ker pa je solnce celo na pohorskih vrhovih posnelo sneg, so tekme preložene na boljše čase. Edino vrli smučarji iz St. Lovrenca na Pohorju se niso dali oplašiti ter so kljub slabemu snegu tekme priredili. St. Lovrenc leži dokaj zavarovan pred jugom in solncem in je okoli trga še dovolj snega. Na tekme so pohiteli tudi mnogi Mariborčani. Mesto samo pa je ostalo brez pomembnejših dogodkov, ki bi bili zajeli zanimanje javnosti.

Tatinski plen v gozdu.

Že večer smo poročali, da je padel policiji v roke stari grešnik Jakob Fras, pri katerem so našli v bisagi celo zalogo prekaljenega svinjskega mesa. Policija je upravičeno sumila, da izvirajo dobrote iz vlomne tatvine. Istotako je bil upravičen sum, da je Fras izvršil delo najbrže v družini. Napravili so radi tega na Frasovem stanovanju zasado, v katero se je res ujel kmalu Franc Š. stari zakrknjeni grešnik, ki je odsedel že dobrisel del svojega življenja po raznovrstnih zaporih. Brž je bil v okovih in pričelo se je zasliševanje. Objoica je trdovratno tajila. Med zasliševanjem pa je naenkrat zabrnel telefon in studenčki orožniki so javili, da so odkrili neki lovci v studenškem gozdu celo zalogo najrazličnejšega blaga, kakor cigarete, namizni prti, hubertus-površnik, jope, odeja, klobase itd. Vse to je bilo v bližini drugega železniškega prelaza skrito v listu pod dračjem, izvohali pa so zalogo lovski psi. Takoj je bila jasna zveza med kračmi, ki jih je nosil Fras in med zalogo v gozdu in oba sta nazadnje tudi priznala, da spadajo kračje k zalogi v gozdu. O izvoru blaga pa sta trdovratno molčala, vendar je tudi to že pojasnjeno. V preteklih dneh sta bila izvršena na Fali dva drzna vlomna Oplenjena je bila trgovina in gostilna Viktorja Gratovala in gostilna Mihaela Tomelja Obena so zmanjkali predmeti, ki so jih našli pri Frasu in v studenškem gozdu. Policija sumi, da imata grešnika še druge zadeve na vesti.

— Pri glavobolu, omotici, šumenju v ušesih, pomanjkljivem spanju, slabem razpoloženju, razdražljivosti, posezite takoj po staro preizkušeni »Franz-Josef« grenčici. Poročila višjih zdravnikov v bolnicah za želodčne in črevesne bolezni naglašajo, da je »Franz-Josef« voda posebno izborno učinkujoče naravno odvajalno sredstvo. Franz-Josef-grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

nad Trstom zidajo vojašnice oz. stanovanjske hiše za vojaške družine. Tudi v Rocolu zidajo novo vojašnico.

PETJE KOT POITALIJANCEVALNO SREDSTVO

V Nabrežini so ustanovili fašisti mešani pevski zbor za domače fante in dekleta. Uče jih same laške pesmi. V zbor nočejo sprejemati Italijanov. To dovolj jasno dokazuje, da ima naprava izključno političen namen, poitalijančiti naše ljudstvo.

★

Nove poitalijancevalnice. Te dni so odprli z denarjem, ki ga je dala znana milanska družba »Umanitaria«, tečaje za italijanski jezik v »mažu, Skriljah in Velikih Zabljah. Ti tečaji imajo v prvi vrsti namen, da privabijo čim več slovenske mladine in jo odušijo slovenskemu jeziku.

Tudi v Vidmu razsejajo levi. Na zadnji občinski seji je videmski občinski načelnik Caporiasco protestiral proti narodu, »ki je dvignil svojo barbarsko roko in se drznil poškodovati znake tisočletne civilizacije«, to je trogirске leve. V znak protesta bo občina zopet postavila beneške leve na Bollanjev obok, odkoder so ga sneli Francozi. Torej se Italijani so imeli doslej beneške leve v muzejih in jih šele sedaj vlečejo na dan, ker tako želi Mussolini.

DRUŠTVO »SOCA«, PODRUŽNICA JESENICE,

se zahvaljuje vsem darovalcem, ki so omogočili prireditve emigrantskega božičnega večera. Z nabranimi darovi v denarju in v naravi je bilo na sv. večer pogoščenih okoli 50 revnih in brezposelnih emigrantov, ker je pa kljub temu še nekaj denarja preostalo, se bo ta uporabil za podpore brezposelnim in za vzdrževanje azila. — Odbor.

Vzgleden mož umrl.

V Vojašniški ulici 7. je umrl danes Jožet Völker. Pokojnika ni odlikovala visoka služba — bil je samo priprost vrtnar — pač pa redka zvestoba. Okoli 50 let je bil neprestano v službi enega in istega gospodarja, industrijalca g. Franza. Blagega pokojnika bodo pokopali v turek ob treh popoldne v mrtvašnici na Pohorju. Svetila mu večna luč, njegovim svojcem naše iskreno sožalje.

Akadska legija

Akademski senat dunajske univerze je na svoji zadnji seji sklenil, da se ustanovi akademska legija, katere naloga bo ta, da v teh temnih časih učinkovito in krepko podpira akademsko stvar v boju za red na univerzi. Rektor je prejel od senata pooblastilo, da izvede ta sklep in sestavi legijo iz akademikov, ki uživajo njegovo posebno zaupanje. Poleg tega je senat sklenil, da bo vsakega dijaka, ki bi se drznil napasti služitelja ali kateregakoli organa na vseučilišču, takoj izključil.

Povod za ta nenavaden sklep senata so dali zadnji pretepi na vseučilišču; radi teh je bila univerza več dni zaprta. Že leta 1848, so na Dunaju sprožili misel, naj bi se ustanovila podobna legija. Takrat so izbruhnili znani nemiri na univerzi in nekaj akademikov se je organiziralo v nekako vojaško četo, ki je branila univerzo in neodvisnost visoke šole pred oblastvi. Danes je položaj drugačen; univerzo ogrožajo akademiki sami, ne pa oblastva. Na vsak način gre za zanimiv poskus. Vprašanje je le, kateri bodo tisti akademiki, ki jim bo rektor lahko povsem zaupal. Če sestavi legijo samo iz skupin, ki so organizirane v enem taboru, nastane nevarnost, da se bodo pretepi ponovili v še večji meri.

Služkinja ukradla otroka in denar svojega gospodarja

Zagreb, 7. januarja.

V Petrovi ulici ima svojo hišo mesarski mojster Jurij Šimunkovič. Pri njem je bila uslužbena 15letna Terezija Drvenko, ki je pazila na 9letno mesarjevo hčerko Marico. Šimunkovič je bil davi na tržnici v svoji stojnici. Okrog pol 12 dopoldne pa pride k njemu njegova žena in mu pove, da ne more v domačo hišo, ker so vrata zaklenjena. Obe ma se je zadeva zdela čudna, ker sta pustila vrata odprta, ko sta šla od doma. Šimunkovič je hitel domov. Ker ni mogel v hišo, je poklical svojega soseda, ki je ključavničar, da mu je odprl vrata. Ko sta mesar in njegova žena stopila v stanovanje, nista našla žive duše. Omare so bile odprte in obleka je bila razmetana po tleh. Šimunkovič je tudi opazil, da je vlomljena železna kaseta, v kateri je imel 7000 Din. Poleg denarja je zmanjkala tudi ena obleka njegove žene, par čevljev, klobuk in popolnoma nov trenchcoat. Bilo je takoj jasno, da je služkinja Drvenko ukradla te reči. Sosedje so videli služkinjo, oblečeno v ukradeno obleko, ko je šla okrog 10 iz hiše, z njo pa mesarjeva hčerka Marica. Kakor so pripovedovali sosedi, mala Marica ni hotela iti s služkinjo, ki jo je kar vlekla za seboj. Šimunkovič je takoj odhitel na policijo, ki je nemudoma uvedla obširno preiskavo in zasledovanje pobile služkinje in odpeljane male Marice.

Mi hočemo izprazniti zimsko zalogo.

zalo smo nastavili nedosegljivo nizke cene
Podvzajale se, nakup je ugoden. Trgovske hiše

Ant. Krisper, Ljubljana

Mestni trg 26

Stritarjeva ul. 1-3

Zbor nogometnih sodnikov

Belgrad, 8. januarja. Ž. Danes je bila izredna skupščina zbora nogometnih sodnikov. Po daljši razpravi, ki je trajala celo dopoldne, je bila šele v popoldanskem nadaljevanju sprejeta resolucija, po kateri izjavlja zbor nogometnih treh oseb (Teofanović, Pivarski, Petković), ki bo stopil v zvezo z upravnim odborom JNS. Naloga tega odbora bo, najti rešitev v sporu z JNS. Ako bi ta odbor v roku 2 mesecev ne dosegel nikakega sporazuma, bo zbor nogometnih sodnikov ponovno sklican na izredno zasedanje.

Nepotrebno izzivanje na meji

Napovedan je shod velenemskih organizacij v Celovcu

Nova Avstrija je takoj po razpadu avstrijske monarhije izjavila, da kot samostojna država nima zadostnih pogojev za svoj obstoj in za neodvisno eksistenco, ter je na spreten način znala to svojo trditve raznesti po svetu in pobiti vse nasprotno argumente. Kakor država, tako je tudi marsikatera posamezna avstrijska dežela ugotovila svojo življenjsko nezmožnost. Samo Koroška je v prvih letih igrala posebno vlogo.

V letih 1918—1920 je uživala ne samo od zvezne vlade, temveč predvsem od celega nemškega naroda močno moralno in gmočno podporo, ki je največ pripomogla do nemškega uspeha pri glasovanju. Po plebiscitu zmagi je ta finančna podpora izostala in vladni ter deželni gospodarski faktorji so morali skrbeti za druge vire, ki naj bi rešili gospodarstvo dežele. Ena izmed redkih možnosti rešitev je bila vzgoja in pravilna ureditev tujkega prometa. Zelo pozno so domači gospodarji spoznali lepoto svoje dežele, znali oceniti vrednost tega skritega zaklada in ga uporabiti za važen gospodarski faktor. Močno se je dvignil tujski promet predvsem v zadnjih par letih in kljub hudi gospodarski krizi, trdim deviznim odredbam in kljub zapiranju mej sosednih držav je bil uspeh tujkega prometa tudi v lanskem letu popolnoma zadovoljiv.

Vzrok temu uspehu pa ni samo propaganda, ki še nikakor ni popolnoma na višku, temveč predvsem dejstvo, da je ta poprej popolnoma neznana deželica postala vsled plebiscitnih bojov in glasovanja svetovno znana in da nemški narod skuša pokazati, kako visoko ceni plebiscitno zmago v deželi, ki naj bi bila prednja straža proti Slovanom prodirajočega germanstva.

To razpoloženje nemškega naroda uporablja dežela za propagando za tujski promet in pri tem nikakor ne pokaže in tudi ne upošteva pravega narodnega položaja v deželi, temveč slika Koroško kot popolnoma nemško deželo, kjer mogoče biva poleg Nemcev še par vindišarjev. Zal Slovenci ne znamo in vešaji tudi ne moremo dovolj jasno pokazati in z zgodovinskimi podatki dokazati, kako daleč seže naš življenjski in kulturni svet, ki so se udeležili velike manifestacije nemške pesmi na Dunaju, v močnih trumah na Koroško in si ogledali ter občudovali to deželo kot nemško deželo. Junija lanskega leta so rajhoveki visokostolci imeli svoje zborovanje pri Borovljah in spoznali po referatih, ki so jih imeli različni Kajbiči, Wuteji itd. slovensko Koroško kot jugoslovansko ozemlje. Po svojem potovanju po Koroški pač niso mogli odnesti vtisa, da se nahajajo na slovenskem ozemlju, kajti vladni faktorji so že zdavnaj poskrbeli za to, da izgine slednji znak slovenstva iz javnega življenja.

Največji uspeh pa je dosegla ta nacionalistična propaganda za tujski promet, ko je društvo za inozemsko nemstvo (Verein für das Deutschtum im Ausland) sklenilo, naj bi se vrnilo njegovo letošnje zasedanje o hinkostnih praznikih v Celovcu. Sporazumno sta sklenila isto tudi šolsko društvo Südmarka in avstrijsko-nemška ljudska zveza.

Društvo za nemstvo v inozemstvu, ki ima organizirane skoroda vse politične, gospodarske, kulturne in socialne institucije, ki jih imajo Nemci izven meja svoje lastne države in so razširjene po vseh evropskih pa tudi po državah Severne in Južne Amerike, Azije in Afrike, in s tem združuje direktno ali indirektno vse inozemske Nemce v eno močno kulturno in gospodarsko falango, skrbi ne samo za vzdrževanje svojih postojank, temveč predvsem za razširjenje nemškega misljenja in nemških interesov v svetovni politiki med drugimi narodi. In znano je, da je ravno vodstvo tega društva, ki ima svoj sedež v Berlinu, eden najvažnejših faktorjev v nemški zunanji politiki ter skrbi za tadošni močne fonde, ki grede za različne svrhe, tež meje ali v ohmejne dežele.

Z navdušenjem je pozdravil Celovec to vest in pričel s pripravi za dostojen sprejem in za

potrebno postrežbo gostov, katerih bo po poročilih 10 do 12 tisoč, od teh polovica mladine. Pri zadnjem posvetovanju, ki se je vršilo decembra, je poslovodja koroškega Heimabunda, Mayer-Kajbič, razložil pomen in delovanje tega društva in predvsem omenil kulturno in narodno-politično važnost tega zborovanja za Koroško. Po zborovanjih, ki se končajo z veliko manifestacijo na Gosposvet-skem polju kot pred plebiscitom, se priredijo letni po deželi in razumljivo je, da bo ravno slovenski del Koroške najbolj preplavljen s temi kulturnosoci.

Da priredita Südmarka in Avstrijsko-nemška ljudska zveza, ta znana propagatorica Anschlusa ob istem času v Celovcu svoja zasedanja, je povsem umljivo, kajti treba je ravno ob jugoslovanski meji pokazati skupnost in enotnost vseh narodno-obrambnih ter narodno-napadalnih nemških organizacij.

Situacija, v kateri se nahaja danes naša manjšina na Koroškem, je slabša, kot je bila nekoč, četudi je govoril predsednik koroškega Heimabunda, pisatelj in profesor Perkonig, ob priliki lanske letne plebiscitne slavnosti lepe besede o sporazumu s slovenskim bratom v deželi. Kako naj se to bratstvo doseže, ko je koroška deželna vlada ravno sedaj zabranila turnejo slovenskih pevcev po dravski banovini, in s tem nanovo dokumentirala, da so Slovenci državljani druge vrste, ki ne smejo biti deležni legalnih ugodnosti, je pač nerazumljivo.

Nemški nacionalni faktorji v Celovcu pod vodstvom Heimabunda bodo pa v polni meri skrbeli za to, da bo manifestacija zastopnikov Nemcev iz vsega delov sveta zadostno vplivala na slovensko manjšino na Koroškem in da se bo ta prilika zadosti uporabila za rešitev manjšinskega vprašanja v ti deželi.

Pomisliti pa je tudi treba, da je dosedaj društvo za inozemsko nemstvo prirejalo svoja zasedanja v sredini nemškega ozemlja, lanskega leta v Gmundenu. Za letošnje zborovanje pa je bil prvotno predviden Inomost, pa se je to mesto iz vzrokov, ki so gotovo z nemškimi zunanje-političnimi položajem v zvezi, opustili ter preložili svoje zbirališče v Celovec.

Kitajska propaganda proti Japonski.

Odkar je kitajsko-japonski dvoboj zavzel tako ostre oblike, da niti malo ne moremo predvidevati, kako se bo ta gigantska borba končala, so začeli po Kitajskem ustanavljati posebne uradne pisarne, ki razširjajo med prebivalstvom neštene letake. V teh letakih pozivajo z besedo in sliko kitajsko prebivalstvo na neizprosno boj z Japonci. Gornji letak kaže, kako nikdar siti Japonec skuša vzeti Kitajcu celo njegovo revno hrano.

Bolj kot kedaj velja za nas Slovence danes klic: »Roke proč od naše zemlje« in prav sedaj je treba imeti pazorno oko za razmere in dogodke, ki se vršijo onstran meje.

Radio vedno napreduje

Postaja angleškega imperija

Te dni so otvorili veliko postajo angleškega imperija v Chelmsfordu. Pet zapovrstnih oddaj bo nudila vsak dan, in sicer eno namenjeno Avstraliji, drugo Indiji, tretjo Vzhodni Afriki, četrto Zapadni Afriki, peto Kanadi. B. B. C. je poslala svoje inženjerje z najpotrebnejšimi aparati v posamezne pokrajine teh dežel, da ugotove posebne sprejemne okoliščine za vsako deželo posebej. Poleg tega prosi B. B. C. vse prebivalce dominijonov, naj izpolnijo posebne formulacije, v katerih se lahko izražajo glede najprimernejših ur sprejema, glede sestave sporeda in glede kakovosti sprejema.

S. O. S. v radiu

Prvorojenec v radiu, klic S. O. S., ki ga, kakor znano, uporabljajo ladje in letala, ki so v nevarnosti, kot klic na pomoč (angleška kratica, ki pomeni: rešite naše duše), deluje na valu 600 m. Kadar človek zasliši ta klic v Morseevih znakih, ga doide tesnoba. Zato pač nobena postaja samovoljno ne oddaja tega klica. In vendar se to tudi zgodi. Budimpeštanska postaja je nedavno oddajala slušno igro, kjer se je ta klic večkrat slišal. Proti temu so takoj protestirali amaterji za kratke valove in morda tudi kake druge instance, kar ni čudno, če pomislimo, da se budimpeštanski val — podobno kakor ljubljanski — nahaja dokaj blizu S. O. S. valu! Zares ni na mestu, če se — čeprav v igri — brez potrebe oddaja ta klic.

Valov ni več

Radio-Luksemburg je oni dan pričel s poskusnimi oddajami in pri tem uporabljal le tri četrtine svoje določene oddajne energije. Takoj se je zgrnilo morje pritožb in protestov na Mednarodno radiofonsko unijo in nad postajo samo, zakaj zdi se, da celo na valovni dolžini 1200 m moti oddaje postaj, ki imajo dolžino 1300 do 1450 m. Najhuje pa je, da moti do dolžine 1000 m oddaje privatnega značaja. Torej je malo verjetnosti, da bi Mednarodna radiofonska unija priznala in dovolila Luksemburgu oddaje na valu 1200 m. Na drugi strani pa

Maske iščejo zločinca.

V Ameriki kajpada. Čikaški zločinci so tamkajšnji policiji, ki je, kar se tiče zasledovanja zločincev, na višku, tako dorasli, da si mora ta neprestano izmišljati nove zvijače. Slika kaže dva detektivna čikaške policije, ki sta pred kratkim, preoblečena v stari ženski, aretirala zloglasnega zločinca, ki se je znal doslej vedno spretno umakniti aretaciji.

ni niti enega prostega mesta več v normalnem valovnem območju.

Kako daleč čujejo kukavice?

Zanimivo je vedeti, kako se kaj naša postaja po svetu čuje. Neki Primorec se kruto pritožuje, da kukavice ne more ujeti, oziroma da jo silno motijo nekatere telegrafске postaje. Z druge strani spet prihajajo sporočila, da se naša postaja izborna čuje v Berlinu, kjer jo je nekoč ujel v oddaljenosti komaj enega kilometra od postaje Witzleben. Izboru jo je slišal neki amater v Bremenu, sporočil je isto tudi neki poslušalec iz Kölna. Da jo je slišati tudi v Južni Ameriki, n. pr. v Buenos Airesu, je znano. Senzacionalno pa je, da so sprejemali tudi že v Ognjeni zemlji. Kljub svoji šibkosti daleč pride naša kukavica!

Izdejujejo se najnovejši modeli otroških in igraških vozilov, triciklji, razna novejša dvokolesa, šivalni stroji in motorji. Velika izbira. — Najnižje cene. — Ceniki tranko.

Tribune* F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozilov Ljubljana, Karlovska cesta št. 4. 191

Naročajte in čitajte „Ponedeljskega Slovenca“!

Debele luskinaste trobe kupite na cene pri tiskarju A. VOLK, LJUBLJANA, Resnična cesta 24.

E. W. Foulques:

Povabljen na obed

Med sto in eno nesrečo, ki utegnejo doleteti poštenega človeka v tej dolini solz, je brez dvoma največja ta, ako se je rodil boječ. Pravim »rodile«, zakaj človek se rodi boječ, kakor se rodi lep ali grd, grbast ali raven. Vsi ostali nedostaki se dajo popraviti, boječnost nikoli!

Recimo, da je kdo grd, toda če je bogat, poroko vsi, da je lep; kdo drugi utegne biti bedak, toda če se visoko nosi, ga vse ima za razumnega in izobraženega. Celotno reče utegne prikriti svoje uboštvo z bleščajočo besedo, s finim obnašanjem, z zanimivim znanjem. V zadnjem primeru ni stvar baš lahka, zakaj, da ponovim besede Dumasa starejšega, če ni uboštvo zločin, je vendar vsaj obžalovanja vreden nedostatek.

Toda, kdor je boječ, je izgubljen brez upa! Pa če je bogatejši od Rothschilda, plemenitejši od Don Carlosa, bolj učen od Aristotela, lepši od belvederskega Apola in pogumnejši od kipečnega Ahila. Vse te lastnosti mu nič ne pomagajo, ker jih nadvlada tisti nepojmljivi občutek, ki prevzame boječnega, ako se zave, da počiva na njem pogled enega ali več oseb.

Ta dolgi uvod bi bil nepotreben, kakor so nepotrebni vsi dolgi uvodi, toda brez njega vam ne bi mogel pravilno predstaviti prijatelja Kandida Zelenoustu. Jamčim vam, da bi bil nesrečni Kandid najboljši, najprikupnejši in tudi najsmrenejši človek na svetu, ako bi ne bil boječ kakor iz pregovora znani zajec, ali pa še bolj.

Med raznimi doživljaji iz njegovega življenja naj vam povem enega, ki je vreden, da ga slišite. Ko ga boste prebrali, upam, da se vam moj uvod ne bo zdel nepotreben kakor vsi uvodi.

Pripovedoval vam ga bom tako, kakor mi ga je sam povedal že pred več leti, t. j. kmalu potem, ko sva zapustila isti zavod, v katerem (naj povem to mimogrede, resnici na ljubo) je bil on vedno med prvimi, podpisani pa med zadnjimi.

Poslušajte torej zgodbo o tem povabilu na obed, kakor mi jo je pripovedoval on sam.

Minula sta komaj dva meseca, odkar sem se vrnil v domači kraj, ki sem ga bil zapustil po smrti staršev, ko mi je umrl stric, edini moj še živeči sorodnik. Zapustil mi je lepo dediščino, ki je tako pomnožila moje imetje, da sem bil posled med prvimi bogatini v svojem kraju. Če bi rekel, da me je stricova smrt kdovekak razžalostila, bi se lagal. V svojih otroških letih ga nisem nikoli videl, ker je živel v Ameriki, a v kratkem času najfinje skupnega življenja se nisem utegnil navezati nanj.

Vendar mi je bil ta dogodek skrajno neprijeten, ker nenadoma sem se znašel sam na svetu in sredi poplave poslov in premoženjskih skrbi sem taval brez smotra, zakaj vse te stvari so mi bile popolnoma neznanne. Do tedaj sem živel kakor krt v našem zavodu, in ker sem poznal svojo nepremotljivost in prekomerno boječnost, sem se izogibal, kolikor se je dalo, stikov s svetom.

Toda vsi sosede so me pod pretežno stricve smrti obsuli s listki in pismi. Pa če bi bilo ostalo pri tem! Najavili so mi svoje obiske in moral sem jih sprejemati, a kar je bilo najhuje, moral sem obiske vračati, pa če so posestniki še tako daleč prebivali.

Minulo je nekaj časa. Nekega dne sem se po dolgem pomišljanju in obotavljanju odločil, da se odzovem vabilu gospoda viteza Pankracija Malovrha, ki me je povabil na obed. Stanoval je v zelo lepi letni hiši, približno kilometer daleč od moje hiše. Stanoval je tam z družino: obilno ženo, dvema brhkima in mladima hčerka in s sestro, staro devico.

Naj ti povem, da preden sem se spustil v to stvar, sem nekaj časa obiskoval tečaj »lepega obnašanja«, zavedajoč se svoje obupne boječnosti. Poučeval me je neki človek, ki je slovel za »mojstrac« v tej stroki. In ko mi je burno zatrdil, da sem si pridobil dovolj znanja (ki sem mu ga drago plačal), sem zbral ves pogum in se junaki odločil, da sprejem povabilo na obed viteza Pankracija.

Ko sem stopil s kočije, sem kljub temu ugotovil, da je moj srce začelo hitreje teči. Pozvonil sem na hišna vrata in odprl mi je služabnik, ki se mi je zdel neprijazen. V prednji sobi me je sprejel ves smešljajoč se hišni gospodar, ki mi je takoj predstavil svojo hvalevredno polovico: polovica je zgolj običajen izraz, zakaj bila je najmanj trikrat tolikšna, kakor on. pravečati slon!

Prvič sem stal pred pred tako dostojanstveno gospo. Zato sem se hotel globoko pokloniti, kakor me je naučil moj slavni »mojster«. Zaradi tega poklona sva se oba veliko potila. Misleč, da sem preblizu gospe, sem stopil korak nazaj, da zavzamem, kakor pravijo sabljači, »merco«, toda jo mene, moja leva noga je neusmiljeno padla na špičo desne noge viteza, ki je stal za menoj. Ubožec ni mogel zatajiti pridruženega vzklika. To me je tako zmedlo, da se mi je jezik zapletel v ustih in nisem mogel izreči ne poklona, ki sem ga imel pripravljenega za gospo, ne besede opravičbe, ki bi jo bil moral izreči vitezu.

Mož in žena sta hitela zatrditi, da ni nič, naj se nikar ne vznemirjam, saj da je bil vitez sam tega kriv. Tako sem si utegnil opomoči, da sem vnovič dobil dar govora in možnost gibanja. V tem hipu sta vstopili gospodični in spremstvu svoje tete, stare device. Ta je bila pravo nasprotje avajinke: neverjetno visoka in suha kakor ročaj mlete.

Gospe sta bili prav ljubeznivi, gospodični sta živahno in veselo kramljali, vitez je bil videti prav zadovoljen, dasi je iz previdnosti sedel v primerni razdalji od mene. In tako sem polagoma pozabil nesrečni dogodek, da sem se začel pogumno udeleževati razgovora. Ko pa je stara devica obrnila pogovor na literaturo in poezijo, se mi je jezik čudežno razvezal in začel sem govoriti o Byronu, Heineju in Leopardiju s takim zanosom, da sem se čudil sam sebi.

Gospod Pankracij mi je nato dejal, da ima precej lepo knjižnico in me je povabil v bližnjo sobo, naj si jo ogledam. Soba je bila resnično obložena s policami, ki so bile polne okusno vezanih knjig. Približal sem se odprti omarici in na svoje veliko začudenje sem zagledal Ksenofontova dela v petindvajsetih zvezkih! Ker nisem še nikoli slišal o taki izdaji, sem iztegnil roko, da vzamem zvezek.

Vitez je videl mojo kretnjo, in kot sem tedaj mislil, me je hotel prestrašiti. Toda bil je prekasen, ker jaz sem že držal prvi zvezek in ga vlekli k sebi. Toda namesto knjige sem zagledal nekaj drugega? . . . Bila je deska, dolga deska, prevlečena z usnjem, na katerem so bili vtisnjeni okrasni in pozlačeni črke, da si videl pred seboj petindvajset zvezkov! Moje presenečenje je bilo tako silno, da sem ves zmeden odmaknil roko, kakor da Ksenofontova tabla peče. In zgodilo se je, kar se je moralo zgoditi: petindvajset laži-zvezkov je padlo na spodaj stoječo ovalno mizico in prevrnilo, na njej stoječi bakreni črnilnik, ki je upodabljal, na sodu sedečega Baha. Videl sem, kako je črnilo steklo po mizi in se kakor slap izlivalo na krasno perzijsko preprogo, pokrivajočo pod. Ne vedoč skoraj, kaj delam, sem potegnil iz žepa robec in skušal zajeziti tisto Črno morje, ki je zdajci sililo čez vse bregove.

Viteza je bilo sram in nevolja se mu je brala na obličju, ko je govoril: »Pustite . . . pustite vendar . . . nič za to . . .« Na srečo je služabnik prekinil moje osuševalno delo, oznanjujoč, da je obed pripravljen.

Bil sem še ves vznemirjen od nove nezgode, ko sem sedel za mizo med obe gospodični. Bil sta tako prijazni in uslužni, da sem moral odgovarjati na levo in desno in nisem mogel napraviti grizljaja v miru. Da po pravici povem, nisem niti imel teka, toda če bi bil že tri dni tešč, ne bi imel nobenega užilka, tako sem bil v zadregi.

Ni treba, da ti povem, da sem med obedom napravil še marsikatero nerodnost: zvrnil sem kozarec vina, prevrnil solnico, zakotalil okrogel hlebček pod mizo. Toda vse to ni še nič v primeri z naslednjo katastrofo. Ko se spominam nanjo, me še danes obljube smrten pot.

Pravkar sem nosel k ustam na vilicah natak-njen prečesjen kos z mezgo nadelane omelete, ko me je gospodična Amalija, lepa temnolaska velikih

črnih oči, prosila, naj ji podam sladkor. Ves vnet, da bi ji ustregel, sem vtaknil v usta kos omelete, ki pa je bila vroča kot žerjavica. Nisem mogel zatajiti bolečine: ust nisem mogel zapreti in oči so mi silile iz očesnih duplin.

Kljub skrajnim naporom volje in sramu sem bil prisiljen izpljuvati na krožnik vzrok moje muke. Vitez in gospodični so me ljubeznivo pomilovali in vsakdo mi je svetoval kakšno sredstvo proti moji bolečini.

»Malo olja bi bilo dobro . . .«

»Ne, vode . . .«

»Kaj še, mleko pomaga . . .«

Končno so se vsi zedinili v tem, da je vino najboljšo sredstvo proti opeklinam. Gospodična Amalija mi je torej ponudila kozarec bordoja. Bodi da je nalašč tako ukrenila, — če je to res, je zaslužila, da bi ji zavrli vrat kakor kokoši, — bodisi da je v naglici zamenjala steklenico, mi je dala namesto vina kozarec izredno močnega konjaka, s katerim sem napolnil usta, ki so bila vsa v mehurjih.

Bil je to strašen trenutek! Naj še povem, da nisem nikoli prej v življenju pil žganih pijač. Kaj sem hotel napraviti? Požreti? Nemogoče! In tedaj sem se vdal v usodo: zakril sem obraz z rokami in hudičeva tekočina se je cedila med mojimi dlani . . . In tedaj se je razlegel okrog mene smeh.

Zaman je vitez Pankracij grozeče gledal služabnike, ki so se zvijali od smeha; zaman je gospa grajala hčeri, ki sta se do solz smejali: moj položaj je bil presmešen in nihče se ni mogel zadrževati.

Končno je smeh ponehal in kazalo je, da pojde vse dobro. Ker pa sem se bil zelo spotil, mi je prišla nesrečna misel v glavo, da sem vzel robec iz žepa, da si obrišem obličje. Toda v svoji zmedenosti se, nesrečnež, nisem spomnil, da je bil robec še vedno moker od črnila zaradi nesrečnega padca tistega podlega Ksenofontova v petindvajsetih zvezkih. In tako sem si potegnil po obrazu dolge črne lise, ki so se morale kar najlepše odražati na škrlatnem dnu moje spotene kože!

To je bilo odveč! Vitez ni več švilal okrog sebe grozečih pogledov; gospe ni bilo več na misel, da bi grajala hčerki, ampak vsi so bruhnili v grohot, ki ni hotel prenehati!

Kaj mi je preostalo? Vstal sem od mize in jo beže odkuril. Neukrotljiv grohot me je spremljal do ulice.

Pozneje, veliko pozneje se je moja vratarica izpovedala, da ko me je videla tistega dne, prišedčega domov v takem stanju, je odvečala od strahu. Moj obraz je bil tako strašen, da bil sem videti tako grozen, da je bila uverjena, da sem nadomoma in neozdravljivo zblaznel.